

М. О. Багмет.

МОЛОДЬ І ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ.

К.: ЛИБІДЬ, 1922.— 166 с.

Серед найактуальніших проблем сьогодення чільне місце відводиться духовному відродженню суверенної України та формуванню у її громадян національної самосвідомості. Особлива увага в цьому плані звертається на молодь, від якої залежить дальша доля Української держави та передання наступним поколінням естафети духовності та ідеалів свободи, які закладаються нині у юні серця.

Пошукові найбільш ефективних форм та методів роботи державних та громадських структур щодо формування й зміцнення національної самосвідомості у підростаючого покоління оновлюваної України і присвячена рецензована монографія.

Її автор, запрошуючи читачів до серйозної розмови про назрілі проблеми, не претендує на вичерпну повноту відповідей і остаточність тверджень, а пропонує свої роздуми про шляхи спільного вироблення концепції духовного відродження, комплексної програми формування національної самосвідомості молоді, консолідації прогресивних сил суспільства з метою докорінного реформування України у правову, високорозвинуту державу європейського рівня.

Публікація привертає увагу читачів не тільки тим, що вона є однією з наукових спроб на нинішньому етапі критично проаналізувати негативні й позитивні тенденції та нереалізовані можливості у виховній роботі з молоддю у 60-ті — 80-ті роки, а й тим, що тут наводяться різні варіанти підходів щодо вироблення нового механізму взаємодії між старшим і молодшим поколіннями. В книзі слушно стверджується, що молодь, як важлива соціально-демографічна група населення, є не тільки суб'єктом виховного впливу, а й носієм соціальних функцій та реальним учасником суспільного буття.

Вже у вступі автор, даючи загальну характеристику досліджуваного періоду, цілком кваліфіковано висвітлює причини спотвореного виховання молодого покоління у попередні роки. В цьому плані наводяться цікаві фактичні дані та узагальнення. Однак, говорячи про минулі політичні репресії, гоніння на представників дисидентського руху і демократичних формувань, розгул бюрократизму і комчванства, варто було б навести конкретні факти дій тих чи інших осіб. Це б посилювало всебічність аналізу суперечливого періоду 60-х — 80-х років.

Рецензована наукова праця є спробою комплексного розв'язання поставлених у ній цілей і завдань на стикові різних суспільно-політичних дисциплін. Це дало змогу авторові на основі широкого використання значного кола архівних джерел, музейних фондів, матеріалів періодики, критичного опрацювання доробок попередників об'єктивно оцінити вклад вчених і практиків у виховання молоді, з'ясувати сучасний рівень наукового вивчення різних аспектів її духовного відродження та формування

національної самосвідомості, кваліфіковано показати основні збочення у цій справі та виявити раціональні зерна в умовах імперського тоталітарного режиму в діяльності колишніх державних і громадських структур, працівників системи освіти та культурно-освітніх установ, друкованих та усних засобів масової інформації, трудових колективів міста й села в ході виховання у підростаючого покоління різних регіонів республіки патріотичних почуттів та переконань.

Переосмислення суперечливої практики, нереалізованих можливостей та врахування уроків минулого досвіду зумовили чітке обґрунтування автором необхідності запровадження української національної системи виховання юної зміни, укорінення народознавства, людинознавства та гуманітаризації в школах, гімназіях, ліцеях, технікумах, коледжах і вузах України.

Привертають увагу експериментальні дані, отримані автором в ході проведення соціологічних досліджень в молодіжних колективах. Аналіз відповідей респондентів посилює адекватне відтворення в книзі негативних процесів, породжених командно-адміністративною системою у політичній, ідеологічній та соціально-економічній сферах.

Авторські думки, вперше введені в науковий обіг архівні свідчення, сміливі всебічні обґрунтування та висновки стануть цінним матеріалом не тільки для власних читацьких роздумів про історичне минуле і майбутнє нашого суспільства, а й неодмінно будуть використовуватися дослідниками у дальших наукових пошуках, педагогами — у навчально-виховній практиці.

Зрозуміло, що не всі проблеми, поставлені життям і заявлені в книзі, автору вдалося розкрити з достатньою повнотою. Та в одній, невеликій за обсягом науковій праці це й неможливо зробити. То ж сказане можна кваліфікувати як побажання на майбутнє.

В цілому матеріал, викладений у монографії, дає змогу науковцям, викладачам гуманітарного профілю, активістам громадських об'єднань та рухів, краєзнавцям і студентам іншими очима подивитися на нашу історію, на «здобутки соціалізму», які постають як у жадливій, болючій, нестерпній реальності, так і в стихійно зароджених, але не розвинених цінних краплинах раціонального досвіду.

*І. І. ФЕДЬКОВ (Миколаїв),
В. П. ШКВАРЕЦЬ (Миколаїв)*

Robert Schaeffer.

*WARPATHS. THE POLITICS OF PARTITION.
N. Y.: Hill and Wang, 1990.— 306 p.*

Роберт Шеффер.

*ШЛЯХАМИ ВІЙНИ. ПОЛІТИКА РОЗДІЛЕННЯ.
Нью-Йорк, 1990.— 306 с.*

Автор книги Роберт Шеффер людина різнобічна. Має вчену ступінь доктора філософії в галузі історичної філософії, професор, викладає на факультеті соціології в університеті Сан Хосе (США). Відомий як журналіст, сфера інтересів якого — глобальні проблеми миру і безпеки. Засновник і головний редактор часопису «Nuclear Times», який видає відома організація «Грінпіс».